

Park Tetrode

De schaduwzijden van Park Tetrode

Een korte samenvatting

Het bouwplan van Park Tetrode past stedenbouwkundig en architectonisch niet in de oude kern van Overveen. Het is te groot en te massaal in maatvoering, kleur en detaillering. Omdat het ingeklemd staat tussen en geen enkele relatie heeft met de bestaande historische bebouwing en het hogeschoolcomplex. Omdat het de natuur-, monumentale- en cultuurhistorische waarden van dit prachtige gebied onherstelbaar beschadigt. Omdat het een betonnen flatcomplex wordt waarbij de meeste bewoners uitkijken op een spoorbaan of op andere flatkolossen, op een druk schoolplein met brommers, een kaalgeslagen park met hier en daar een boompje of de achterkant van de huizen aan de Bloemendaalseweg. In de onderstaande teksten wordt een en ander toegelicht.

De schaduwzijden van Park Tetrode in de praktijk

- Park Tetrode: gebouwen A en B worden een “Bijlmer-bajes” in Overveen met tussen de gebouwen een smalle en winderige straat met boompjes in grote bloempotten
- Park Tetrode: gebouw A zit ingeklemd tussen de spoorbaan en gebouw B
- Park Tetrode: gebouw B kijkt in oostelijke richting uit op een door de week met brommers volgestouwd en in het weekend leeg en kaal schoolplein van de Hogeschool. Aan de zuidzijde kijkt gebouw B uit op het steriele, vrijwel boomloze parkje en de binnenkort te realiseren bouw op het terrein van de Van Wijk-garage. Westelijk is er zicht op de rafelige achterkanten van de bestaande bebouwing aan de Bloemendaalseweg
- Park Tetrode: gebouwen C, D en E vormen een muur tussen de Bijdorplan en het achterliggende vrijwel boomloze parkje

De “Bijlmer-bajes” in Park Tetrode: de gebouwen A (voorgond) en B (daarachter). Vooraan de spoorlijn Haarlem-Zandvoort, rechtsboven de bestaande bebouwing van de Bloemendaalseweg, middenboven de voormalige Van Wijk garage (grote vierkant). Geheel boven: de bebouwing van de Zijlweg, linksboven de gebouwen C, D en E; helemaal links de Hogeschool InHolland.

Park Tetrode laat gebouwen zien met ondermaatse architectuur

Oordeel zelf: zet de nieuwbouw van de BAM naast de bestaande bebouwing aan de Bloemendaalseweg. BAM zelf durft deze vergelijking niet aan. In de verkoopbrochure wordt net gedaan alsof de bestaande bebouwing aan de Bloemendaalseweg niet bestaat. Een foto ervan zult u niet aantreffen en op het plaatje van het complex zijn deze woningen in nevelen gehuld. De architect Sjoerd Soeters is er in zijn second-opinion welstandsadvies duidelijk over: “De gevelopbouw van de volumes A en B ontbeert elke vorm van nuance en geleiding. Dit is geen ontwerp maar een schema. Elke relatie met de sfeer, de kleur, het materiaal, de geleiding en maat van de bebouwing aan de Bloemendaalseweg ontbreekt, terwijl die kenmerken toch moeten worden gezien als de belangrijkste dragers van de kwaliteiten van het gebied.” En over de gebouwen C, D en E: “Met de gebouwen E, D en C die in plaats van de statige bomenrij zijn gepland, dringen in toenemende mate grote volumes het Marinehospitaal terrein binnen. De dominantie van deze volumes, en met name C, wordt niet alleen bepaald door hun absolute afmetingen, maar wordt versterkt door de grofheid van de volumeopbouw, het gebrek aan geleiding, de uniformiteit en herhaling van raamopeningen, de hardheid en rechtheid van de bovenbeëindiging. De gebouwen ontberen kwaliteit en verfijning: het is kennelijk niet mogelijk de vluchtrap in het volume op een fatsoenlijke manier op te lossen; dan maar een noodtrap aan de buitenzijde toegevoegd! Ook ten opzichte van de overgebleven bomen is deze bebouwing dominant. In plaats van gebouwen in het groen wordt er een situatie gecreëerd van enkele bomen die voor en tussen een reeks gebouwen staan.”

Park Tetrode creëert een volstrekt steriel, vrijwel boomloos parkje

Vrijwel alle 309 op het voormalig Marinehospitaal terrein aanwezige bomen staan op de zuidelijke terreinhelft. Hiervan worden 255 bomen gekapt. Dat is 83% van het aantal aanwezige bomen. Al om die reden kan de conclusie geen andere zijn dan dat er van het oorspronkelijke park weinig tot niets overblijft. Ook de Springertuin met de karakteristieke vijveraanleg, de struiken, de paden en de enorme bomen zal door deze grootschalige kap geheel verdwijnen. Het terugplaatsen in Park Tetrode van een 40-tal jonge bomen is slechts een doekje voor het bloeden en brengt de sfeer van het bestaande park op geen enkele manier terug.

Daar komt nog bij dat de zuidelijke terreinhelft van nauwelijks een hectare vrijwel geheel in beslag wordt genomen door de enorme gebouwen C en D en het kleinere gebouw E almede door ca 2000m² waterpartij. Waar appartementengebouwen staan, waar enorme waterpartijen worden gegraven, waar paden worden aangelegd, kunnen geen bomen staan. Die zullen er dan ook nauwelijks te vinden zijn in Park Tetrode. Kortom, het wordt een volstrekt steriel, vrijwel boomloos parkje.

Park Tetrode na de kap van 255 bomen en de bouw van kolossale appartementsgebouwen. Van de Springertuin, waar de “fotograaf” van deze animatie middenin staat, is niets meer over. Links de haag tussen Villa Tetterode en het “park”(aan de uiteinden wordt de haag over de helft van de totale lengte 2 meter hoog). Rechts gebouw C op de plek van het eeuwenoude Bomenlaantje. Op de achtergrond gebouw B. Een “park” volgens de BAM:

water, gazons, wandelpaden en hier en daar een boom! Bron: www.parktetrode.nl (de verkoopsite van de BAM)

Park Tetrode laat het eeuwenoude Bomenlaantje verdwijnen

Het eeuwenoude Bomenlaantje, dat al honderden jaren dienst doet als verbindingsweg tussen Haarlem en Overveen, is verdwenen na realisering van Park Tetrode. Op de plaats van deze eeuwenoude doorgaande route tussen Haarlem en Overveen voor wandelaars en fietsers verschijnt gebouw C en een verbindingssloot tussen de enorme waterpartijen van Park Tetrode en het boezemwater.

De architect Sjoerd Soeters in zijn second-opinion welstandsadvies over het verdwijnen van het Bomenlaantje: “De gekozen verkavelingsvorm leidt ertoe dat de bomenlaan langs de Bijdorplan, die als een scherm, een overgangsgebied, een filter werkt tussen de scholencluster en het Marinehospitaalterrein, verdwijnt. Waar elke kwalitatieve planontwikkeling zou aanvangen met het herkennen en als uitgangspunt nemen van een dergelijk belangrijk landschappelijk element, dat in feite bovendien een grote economische waarde vertegenwoordigt, worden hier een groot aantal monumentale oude bomen gekapt, om bouwvolume te creëren. Daarmee wordt een belangrijke kwaliteit van de bestaande locatie nodeloos en op domme wijze vernietigd”. Een medewerker van de Bomenstichting kwalificeerde deze laan als “een pareltje”. “Een mooiere entree van een woonwijk zou je je niet kunnen wensen. Onbegrijpelijk dat dit element niet gehandhaafd wordt!”.

*Het eeuwenoude Bomenlaantje tussen Haarlem en Overveen in volle glorie! Nog wel. In Park Tetrode is het laantje geheel verdwenen. Op deze plaats komt gebouw C en een waterpartij.
Foto: VMHT*

Park Tetrode betekent het einde van Rijksmonument Villa Tetterode

én

Park Tetrode vernietigt de monumentale Springertuin in Overveen

Rijksmonument Villa Tetterode

De toenmalige Minister van WVC (thans: OCW) heeft in 1993 Villa Tetterode erkend als Rijksmonument met name vanwege haar zogeheten “situationele waarde”, namelijk gelegen in een ruime landschappelijke tuin (de Springertuin). De Rijksdienst voor Monumentenzorg beschouwde de villa en de tuin als een “ensemble” dat bewaard moest blijven. Daarom stelde de rijksdienst in een advies uit 2005 aan de herontwikkeling van het terrein de volgende twee eisen: 1. de door het bestemmingsplan beschermde waardevolle bomen moeten gehandhaafd blijven; en 2. de twee vijvers in het vermoedelijk door de beroemde landschapsarchitect Leonard Springer (1855-1940) gemaakte tuinontwerp (in de volksmond daarom de “Springertuin” genoemd) moeten hun originele vorm behouden.

De praktijk in Park Tetrode

Vastgesteld moet worden dat in Park Tetrode noch het een noch het ander gebeurt: de helft van de ca 40 beschermde bomen wordt gekapt (als onderdeel van de kap van 255 <83%> van de 309 op het terrein aanwezige bomen); verder verdwijnen de originele vijvers geheel; zij worden deels dichtgegooid en elders in de tuin verschijnen enorme waterpartijen van in totaal 2000m². Bovendien komt er met Park Tetrode een einde aan het “ensemble” van villa en tuin. Rondom de villa komt een haag van deels 2 meter hoog en de oorspronkelijke tuin wordt grotendeels ontdaan van bomen en struiken.

Nog in 2005 stelde de villatuindeskundige bij uitstek in Nederland, Ir Eric Blok, in een rapport vast dat de Springertuin –ondanks de verwaarlozing- nog steeds kan worden aangemerkt als een “hoogwaardige parkaanleg”. Daar zal na realisering van Park Tetrode niets meer van over zijn.

De door de BAM vervaardigde maquette van bovenaf gezien. Links gebouw A en gebouw B (cirkelvormig) bovenop de bovengrondse parkeergarage. Onderaan van links naar rechts de bestaande bebouwing van de Bloemendaalseweg. In strijd met het bestemmingsplan past de schaal van de gebouwen A en B in het geheel niet bij de bestaande bebouwing. Rechtsboven de muur van de gebouwen C, D en E langs de Bijdorplaan over een lengte van (inclusief de openingen) meer dan honderd meter. Tussen de gebouwen zitten slechts openingen van 11 meter (tussen C en D) en van 22 meter (tussen D en E). Rechtsmidden Villa Tetterode. Goed is te zien hoe het “ensemble” van de villa en de Springertuin zal verdwijnen. De Springertuin wordt vernietigd en getransformeerd in een grote waterpartij met daarlangs een pad en een enkele boom. Het grote vierkant rechts van het midden is de voormalige autogarage Van Wijk. Op deze plek verschijnen binnenkort ook nog weer eens 9 nieuwbouw-appartementen, vlak naast de villa. Linksboven de Hogeschool InHolland en helemaal links van boven naar beneden de spoorlijn Haarlem-Zandvoort. Bron: BAM-maquette

Nogmaals de vernietiging van Rijksmonument Villa Tetterode in beeld. Weliswaar is de villa prachtig gerestaureerd, maar het huis staat straks op een eilandje, ingeklemd tussen binnenkort links 9 nieuwbouw-appartementen en rechts het parkje dat geen parkje genoemd mag worden. Water met een enkel boompje. Rechts de muur van de gebouwen C, D en E langs de Bijdorplaan. Bron: BAM-maquette. NB De gebouwen van de Hogeschool rechtsboven op de foto zijn in de maquette hoger gemaakt dan ze in werkelijkheid zijn. Daardoor lijken de gebouwen A en B lager dan ze in werkelijkheid worden.

Park Tetrode vernietigt de oude kern van Overveen en het Marinehospitaalterrein

én

Park Tetrode sluit niet aan bij historische bebouwing Bloemendaalseweg

Kwetsbaar terrein in historische kern

Het voormalig Marinehospitaalterrein in Overveen is een uitermate kwetsbaar terrein met een oppervlakte van slechts 2.2 hectare. Op de zuidelijke terreinhelft ligt, zoals hiervoor al aangegeven, het Rijksmonument Villa Tetterode met de vermoedelijk eind 19e eeuw door de vermaarde landschapsarchitect Leonard Springer aangelegde tuin in landschapstijl. De noordelijke terreinhelft is een open, braakliggend terrein sedert het afbranden en de sloop in 1994 van het Marinehospitaal. Het groen langs de spoorbaan Haarlem-Zandvoort en de Springertuin maken deel uit van een zogeheten “groene lob”, die de verbinding vormt tussen de binnenduinrand en Haarlem. Verder ligt het terrein ingeklemd tussen Zijlweg en Bloemendaalseweg (de oude kern van Overveen) met prachtige, kleinschalige, historische bebouwing.

Doelstelling bestemmingsplan

Dat het terrein een kwetsbaar karakter heeft is volledig onderkend door de gemeenteraden van Haarlem en Bloemendaal, die in 2002 gezamenlijk het bestemmingsplan “Zijlweg-West e.o.” vaststelden. Uitgangspunt van het bestemmingsplan is dat er weliswaar woningbouw mogelijk is op het terrein, maar dat de mate waarin (tussen de 60 en 90 woningen) zal afhangen van de mogelijkheid om de monumentale-, groen- en cultuurhistorische waarden op het terrein te handhaven. Verder is in het bestemmingsplan bepaald dat er kleinschalige bebouwing in het park mag komen (“wonen in een park”). Voor deze bebouwing en voor de bebouwing van de noordelijke terreinhelft moet volgens het bestemmingsplan steeds gelden dat tussen de nieuwbouw en de bestaande bouw en tussen de nieuwbouw onderling “groenbuffers” worden aangelegd. Ook hiermee is beklemtoond dat het moet gaan om kleinschalige bebouwing in het groen. Verder moet de bebouwing wat betreft de maatvoering en detaillering ook zijn afgestemd op de historische bebouwing langs de Zijlweg en de Bloemendaalseweg. Kortom, het bestemmingsplan dient ter bescherming van de op het Marinehospitaal terrein en in de oude kern van Overveen aanwezige waarden.

Conclusie

De door BAM Vastgoed BV. in Park Tetrode geprojecteerde bebouwing door middel van enorme appartementengebouwen aan de rand van het terrein zonder de voorgeschreven groenbuffers –na kap van 255 (83%) van de op het terrein aanwezige 309 bomen- is strijdig met alle uitgangspunten van het bestemmingsplan, zoals hierboven kort samengevat, en vernietigt derhalve de oude kern van Overveen en het voormalig Marinehospitaal terrein zelf. De BAM heeft vrijwel het maximale aantal woningen geprojecteerd in plaats van het aantal woningen te laten afhangen van de mogelijkheid de op het terrein aanwezige waarden te behouden, zoals het bestemmingsplan voorschrijft. De gebouwen zijn veel te groot, staan niet in het groen, van wonen in een park is geen sprake (want het park wordt omgekapt), groenbuffers ontbreken, en evenmin zijn de gebouwen afgestemd op de historische bebouwing langs de Zijlweg en de Bloemendaalseweg.

*Een kind kan zien dat de gebouwen A en B (op de achtergrond) niet zijn afgestemd qua omvang, vorm, detaillering en situering op de bestaande bebouwing van de Bloemendaalse weg (op de voorgrond), zoals het bestemmingsplan wel eist. De verhouding is geheel zoek!
Bron: BAM-maquette*

*Architect Sjoerd Soeters en VMHT-secretaris John Cornelissen bekijken de bestaande bebouwing langs de Bloemendaalseweg. Stijlkenmerken: kleinschalig, bruin-rode baksteen afgewisseld door wit pleisterwerk; mansardekap; pannen op het dak, serre, differentiatie etc etc. Stijlkenmerken Park Tetrode: grootschalig, wit, beton, platte daken, eenvormigheid.
Foto: VMHT*